

BIULETYN INFORMACYJNY

Dobiegła końca II kadencja władz Towarzystwa. To kolejne czterolecie naszej działalności zaowocowało promocją znacznego grona najbardziej utalentowanych młodych artystów, pozyskaniem dla życia muzycznego Wrocławia bardzo potrzebnego i cennego instrumentu – nowego, bardzo dobrej jakości fortepianu „Steinway”, polepszeniem stanu instrumentarium w innych miastach, ponad 200 koncertami, kolejnymi kursami i konkursami pianistycznymi.

Przez ostatnie trzy lata byliśmy pozbawieni pomocy stałego sponsora. Pomimo sporadycznej pomocy ze strony władz, instytucji, przedsiębiorstw i osób prywatnych, większość czasu musieliśmy poświęcić na stałe, praktycznie codzienne, zabiegi o uzyskanie niezbędnych środków finansowych. Zostaliśmy zmuszeni do zmiany lokalu biurowego. Przeżyliśmy bez – jak się już wydawało nieuchronnych i praktycznie niemożliwych strat – kataklizm powodziowy we Wrocławiu.

Wszystkim Osobom, Instytucjom i Przedsiębiorstwom, które pomagały nam w ciągu ubiegłych czterech lat Zarząd TiFL składa gorące podziękowania. Wyrazy szczególnej wdzięczności kierujemy do Banku Zachodniego SA na ręce Pana Prezesa Tadeusza Głuszczyka za wspieranie nas w różnych przedsięwzięciach i w chwilach dla Towarzystwa najtrudniejszych. Dziękujemy serdecznie Biuru Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miejskiego Wrocławia za umożliwienie wydania nam tego numeru Biuletynu.

Biuletyn, poza aktualiami, zawiera informacje o merytorycznej stronie działalności TiFL w okresie mijającej kadencji (listopad 1993 – listopad 1997).

SPIS TREŚCI

1. Ogólna charakterystyka II kadencji
2. Działalność artystyczna
3. Kursy pianistyczne
4. Konkursy pianistyczne
5. Instytucje współpracujące z TiFL
6. Sponsorzy
7. Władze i Członkowie TiFL

1 Pomimo coraz mniejszych możliwości uzyskania od władz centralnych i terenowych pomocy finansowej, eksmisji z budynku Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu, gdzie od kilkudziesięciu lat mieściły się stowarzyszenia i związki twórcze i gdzie egzystowaliśmy od początku istnienia TiFL w lokalu, którym życzliwie podzielił się z nami Wrocławski Oddział Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków i pomimo innych różnych utrudnień, Towarzystwo wniosło istotny i trwały wkład w życie kulturalne regionu.

Dzięki bardzo wydatnej pomocy finansowej Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej i osobistemu zaangażowaniu Współprzewodniczącego Fundacji, Posła Janusza Dobrosza, mogliśmy zakupić nowy, najwyższej jakości fortepian Steinway (model B-211), który od 19 maja 1995 roku służy nieprzerwanie życiu muzycznemu miasta i regionu. Odbyło się na nim już kilkadziesiąt koncertów (w tym koncerty międzynarodowych festiwali „Wratislavia Cantans” i Muzyki Wiedeńskiej oraz festiwalu „Gaudemus”). Życiu kulturalnemu miasta służą również ciągle

trzy nasze pozostałe fortepiany – drugi „Steinway” w Klubie Muzyki i Literatury oraz „Blüthner” i „Kawai” w Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia we Wrocławiu (był również udostępniany dla „Wratislavia Cantans” i służył innym wydarzeniom artystycznym w mieście).

Nasze „Wieczory lisztowskie” przyczyniły się do zakupienia lepszych fortepianów w Saloniku Czterech Muz w Obornikach Śląskich i w Muzeum w Nysie oraz do otwarcia nowego Klubu Spółdzielni Mieszkaniowej w Trzebnicy, gdzie również zakupiono fortepian o dobrej, profesjonalnej jakości.

Od 1993 r. Wrocław corocznie był w drugiej połowie sierpnia pianistycznym centrum Europy dzięki przyjazdowi kilkudziesięciu pianistów z kilkunastu krajów na nasze międzyna-

Prof. Wiktor Mierzanow z grupą uczestników Kursu w 1996 r.; z lewej strony Zygmunt Komuszyna, dyr. PSM II stopnia – siedziby Kursu, z prawej – Juliusz Adamowski, kierownik Kursu

dowe mistrzowskie kursy pianistyczne, kończone zawsze koncertami około 30 młodych wirtuozów. Organizowaliśmy też coroczne kursy pianistyczne dla nauczycieli i uczniów szkół muzycznych z całego kraju prowadzone przez Aleksieja Orłowickiego z Sankt Petersburga.

W maju 1995 r. i w kwietniu 1997 r. odbyły się kolejne Ogólnopolskie Konkursy Pianistyczne im. Ferenc Liszta. Laureatom tych konkursów zapewniliśmy szeroką promocję artystyczną i znaczną pomoc materialną.

fol.: Tadeusz Szwałd

Uczestnicy IV Konkursu: Agata Nowakowska, Julia Stetkiewicz, Michał Szczepański, Michał Ferber, Witold Kawalec, Michał Kuzimski, Elżbieta Zygałdo, Wojciech Waleczek i Maciej Pabich podczas wręczania dyplomów w Filharmonii Wrocławskiej — 19 kwietnia 1997 r.

Wzrosła, w porównaniu z poprzednim czteroleciem, ilość koncertów. Pogorszyła się jednak ich regularność oraz możliwość planowania działalności artystycznej. Dawniej w naszych programach koncertowych mogliśmy zamieszczać dość szczegółowe informacje o dalszych koncertach w następnych co najmniej kilku miesiącach. Po pozbawieniu nas w lipcu 1994 roku pomocy stałego sponsora, coraz rzadziej mamy możliwość takiego działania. Większość czasu zamiast na merytoryczne programowanie i organizowanie koncertów, musimy poświęcać na stałe zabiegi o uzyskanie pieniędzy na utrzymanie istnienia TiFL i kontynuowanie podstawowych form działalności. Mamy ciągle nadzieję, że sytuacja zmieni się na lepsze i uzyskamy pewność stałego posiadania choćby minimum środków finansowych, pozwalającego na planowanie koncertów z właściwym wyprzedzeniem czasowym. Poszerzyliśmy grono słuchaczy poprzez koncerty w nowych salach w kraju i za granicą oraz poprzez dotarcie do nowych środowisk osób niepełnosprawnych w kilku miastach.

Utrzymujemy kontakty z Towarzystwami im. F. Liszta na Węgrzech i w Holandii, Muzeum F. Liszta w Budapeszcie i z Konserwatorium im. M. Rimskiego-Korsakowa w Sankt Pe-

Dr Aleksander Janicki i Juliusz Adamowski przed Zamkiem Królewskim w Haze

tersburgu. W Budapeszcie, Göyör i w Sankt Petersburgu odbyło się blisko dwadzieścia naszych koncertów. W czerwcu 1994 r. Prezes J. Adamowski i Sekretarz Zarządu TiFL dr A. Janicki przebywali w Holandii na festiwalu lisztowskim i spotkaniu przedstawicieli Towarzystw im. F. Liszta z różnych krajów. Obszerne informacje o naszej działalności zostały opublikowane w kolejnych numerach „Liszt Saeculum” – rocznika wydawanego przez Międzynarodowe Centrum Lisztowskie w Sztokholmie, grupujące wybitnych znawców tematyki lisztowskiej w Europie i w Ameryce Północnej.

Zdecydowaną większość kosztów naszej działalności pokrywamy z darowizn osób prawnych i fizycznych oraz z wpłat uczestników międzynarodowych mistrzowskich kursów pianistycznych. Na przykład w roku 1996 (ostatnim zamkniętym roku rozliczeń finansowych) dotacje Ministerstwa Kultury i Sztuki pokryły tylko około 11,5 % wydatków, Wojewody Wrocławskiego – około 4 %, Władz Wrocławia – prawie 8%, Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie – 2,5 %. Tak więc dzięki wszystkim uprzednio wymienionym dotacjom mogliśmy w ubiegłym roku pokryć łącznie tylko około jedną czwartą (dokładnie 26%) część kosztów działalności TiFL.

Działalność Towarzystwa bez względu na stopień społecznego zaangażowania i determinacji członków Zarządu byłaby niemożliwa bez współpracy, pomocy i wielkiej życzliwości wielu ludzi stojących na czele różnych instytucji i zakładów pracy oraz szeregu osób prywatnych, które wymienione są w dalszej części Biuletynu.

Zarząd Towarzystwa im. Ferenc Liszta składa gorące podziękowania Panom Ryszardowi i Grzegorzowi Mikiewiczom za uratowanie podczas kataklizmu powodziowego w lipcu br. dwóch niezwykle dla nas cennych, a równocześnie niezbędnych dla życia muzycznego Wrocławia fortepianów „Steinway”. Dzięki mądrym inicjatywom, odwadze, ofiarności i gotowości podjęcia ryzyka zniszczenia drogiego sprzętu (dwóch specjalistycznych samochodów transportowych) i poniesienia uszczerbku na własnym zdrowiu (akcja została przeprowadzona pomimo kilkakrotnie grożącego, realnego niebezpieczeństwa utknięcia w wysokiej wodzie), wszystko zakończyło się pełnym sukcesem i oba fortepiany, które nie odniosły wówczas żadnego uszczerbku, służą ponownie od połowy sierpnia wrocławskiej kulturze.

Grzegorz Mikiewicz

Wyrażamy również serdeczne podziękowania Panu Ryszardowi Sławczyńskiemu, który zrobił wszystko, co było możliwe, aby fortepiany maksymalnie zabezpieczyć przed skutkami dostania się wody do sali Klubu Muzyki i Literatury we Wrocławiu, grupie bezimiennych policjantów, którzy mu w tym pomogli oraz 12 nieznanym żołnierzom z Jednostki w Myśliborzu, bez których pomocy ewakuacja fortepianów również byłaby niemożliwa.

Ryszard Mikiewicz

Dziękujemy Panu Dyrektorowi Zygmuntowi Komuszynie, który osobiście razem z ekipą Pana Mikiewicza ratował instrumenty (w tym dwa fortepiany TiFL) w zalewanej zniecka przez wodę Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia im. R. Bukowskiego we Wrocławiu.

Działalność TiFL odbiła się bardzo szerokim echem w prasie, była wielokrotnie relacjonowana przez telewizję i uwzględniana w lokalnych programach radiowych. Posiadamy bardzo bogatą dokumentację fotograficzną i prasową (kilkaset wycinków z codziennej prasy regionalnej i z ogólnopolskiego periodyku „Ruch Muzyczny”). Dysponujemy również kilkudziesięcioma godzinami nagrań video i audio z koncertów, kursów, konkursów i szereg nagrań programów i relacji nas dotyczących, emitowanych przez regionalne stacje telewizyjne. W roku 1994 obroniona została w Akademii Muzycznej we Wrocławiu obszerna praca magisterska bardzo wyczerpująco dokumentująca działalność TiFL w okresie I kadencji Władz Towarzystwa (marzec 1989 r. – listopad 1993 r.). Wydałyśmy trzy kolejne numery Biuletynu Informacyjnego TiFL w trzech wersjach językowych (polskiej, angielskiej i niemieckiej).

*XLIV Koncert dedykowany Sprawnym Inaczej – Trzebnica, Klub Spółdzielni Mieszkaniowej, 21.IX.1997 r.
Julisz Adamowski, Ewa Kamas i Jan Blecki podczas poetycko-muzycznego programu „Romantyczny koncert”
Słuchacze – młodzież z Centrum Rehabilitacji Ortopedycznej w Trzebnicy*

2 Działalność artystyczna TiFL obejmowała do chwili redagowania Biuletynu 398 koncertów zrealizowanych w 58 salach na terenie Polski, Rosji i Węgier z udziałem ponad 150 solistów z 15 krajów (Chiny, Anglia, Austria, Belgia, Dania, Kanada, Korea Płd., Japonia, Niemcy, Polska, Rosja, Słowenia, Tajwan, Węgry, Włochy) i 10 prelegentów. Na 17 listopada został zaplanowany w Brzeskim Centrum Kultury (po raz pierwszy w tej sali) koncert dla środowiska osób niepełnosprawnych, a 23 listopada – jubileuszowy, czterechsetny koncert w wykonaniu zwycięzców wszystkich dotychczasowych naszych ogólnopolskich konkursów pianistycznych im. F. Liszta, na otwarcie III Walnego Zgromadzenia Członków TiFL w Zamku Piastów Śląskich w Brzegu.

Działalność artystyczna podczas II kadencji Władz Towarzystwa zaowocowała 220 koncertami. Został poszerzony zakres tematyczny koncertów i ich zasięg terytorialny. Wystąpiło 60 nowych artystów, po raz pierwszy odbyły się koncerty w 9 kolejnych salach w kraju (w Brzegu, Głogowie, Krośniewicach, Legnicy, Miliczu, Trzebnicy i Wrocławiu) oraz w 8 za granicą (w Budapeszcie, Göyör, Pawłowsku, Peterhoffie, Puszkino i Sankt Petersburgu). Do największych wydarzeń artystycznych należał niewątpliwie cykl recitali światowej sławy pianisty i pedagoga Wiktora Mierzanowa (Moskwa), szereg występów jednego z najwybitniejszych współczesnych artystów średniego pokolenia Aleksieja Orłowieckiego (Sankt Petersburg), koncerty znakomitej węgierskiej mistrzyni gry organowej Zsuzsy Elekes (Budapeszt), recitale wybitnych polskich pianistów Tadeusza

Chmielewskiego i Karola Radziwonowicza, kolejne już występy Aleksandra Makarowa (Sankt Petersburg) grającego na domrze – mało jeszcze znanym u nas instrumentie oraz tworzącego doskonale zgrany, świetny duet, z pianistą Dymitrem Czasowitinem (Sankt Petersburg). Niektóre występy uczestników międzynarodowych mistrzowskich kursów pianistycznych i laureatów ogólnopolskich konkursów im. F. Liszta również były źródłem wielkich wzruszeń i satysfakcji artystycznych.

Dużym przeżyciem emocjonalnym i znaczącym doświadczeniem artystycznym były dla laureatów naszych konkursów pianistycznych koncerty w niezwykle wysoko renomowanych, profe-

Hanna Holeksa, dr Janina Köszeghy i Jakub Gwardecki podczas przerwy koncertu w Polskim Stowarzyszeniu Kulturalnym im. J. Bema w Budapeszcie 8 grudnia 1996 r.

sjonalnych salach Sankt Petersburga i Budapesztu oraz w zachwycająco pięknych wnętrzach pałaców carskich pod Sankt Petersburgiem. Koncerty te spotkały się z dużym uznaniem ze strony profesjonalnych środowisk muzycznych w tych miastach i z wielkim aplauzem publiczności. Były na pewno dobrą i godną prezentacją młodej polskiej pianistyki i działalności TiFL.

Środki wykonawcze i repertuar koncertów uległy dalszemu wzbogaceniu. Przeważały wprawdzie nadal recitale fortepianowe, ale odbył się szereg cykli innego rodzaju koncertów – n.p. bardzo interesujące pod względem artystycznym występy pianisty Pawła Skrzyпка z Kwartetem Smyczkowym „Camerata” (wykonano wówczas transkrypcję Koncertu fortepianowego e-moll F. Chopina i Kwintetu fortepianowego J. Zarębskiego), perfekcyjnie zagrany koncert jazzowy, kilka różnych programów poetycko-muzycznych i koncerty kolęd. Ze względów finansowych musieliśmy w roku 1995 przerwać doroczne przedtem cykle koncertów organowych w czerwcu, kończące kolejne sezony działalności artystycznej – ostatnim był cykl recitali Zsuzsy Elekes zrealizowany w kościołach Nysy, Obornik Śląskich, Trzebnicy (w słynnej Bazylice Świętej Jadwigi), Wrocławia i w sali koncertowej Domu Muzyki w Bielsku-Białej. Lista około stu kompozycji F. Liszta zaprezentowanych na naszych koncertach, a wymienianych sukcesywnie w poprzednich numerach Biuletynu, znowu się powiększyła, podobnie jak zestawienie kilkuset utworów blisko stu innych kompozytorów. Dokładniejsze omówienie wykonanego repertuaru zostanie zamieszczone w następnym numerze Biuletynu. Największymi przedsięwzięciami organizacyjnymi były niewątpliwie cykle koncertów uczestników naszych corocznych międzynarodowych kursów pianistycznych, kiedy podczas czterech koncertów łącznie występowało około 30 solistów. Niektóre koncerty miały szczególnie uroczysty charakter. Dotyczyło to recitali Wiktora Mierzanowa ze względu na wyjątkową rangę artystyczną solisty oraz koncertów oznaczonych jako dwusetny, dwieście pięćdziesiąty, trzasetny i trzysta pięćdziesiąty i traktowanych jako małe jubileusze w działalności artystycznej Towarzystwa TiFL.

Dwusetny koncert odbył się 20 stycznia 1994 r. w znanym z gościnności, wyróżniającym się zakresem działalności meryto-

rycznej i estetyką wnętrza Saloniku Czterech Muz w Obornikach Śląskich. Jako solistka wystąpiła pianistka z Moskwy, Olga Sobakina, artystka, która szczególnie upodobała sobie twórczość Karola Szymanowskiego – posiada w swoim repertuarze wszystkie jego utwory fortepianowe i napisała pracę doktorską na temat ich interpretacji. Słowo o muzyce wygłosił Juliusz Adamowski. Podczas koncertu zostały po raz pierwszy na „Wieczorach lisztowskich” zaprezentowane: Sonata Es-dur op. 81a L. v. Beethovena, I Rapsodia węgierska L. Liszta, V Sonata A. Skriabina, trzy fragmenty z baletu „Pietruszka” I. Strawińskiego i Mazurek op. 50 nr 11 K. Szymanowskiego. W programie znalazły się również „Fontanny willi d’Este” F. Liszta oraz „Serenada Don Juana” z cyklu „Maski” i Mazurek op. 50 nr 10, które w ubiegłych słyszeliśmy w interpretacji innych artystów. Z okazji jubileuszowego koncertu Burmistrz Obornik Śląskich Eugeniusz Jakubiak, Prezes Spółdzielni Mieszkaniowej w Trzebnicy Irena Kahalik i Kierownik „Saloniku” Halina Muszak wręczyli Prezesowi TiFL w serdecznym tonie utrzymane pisma z podziękowaniami za działalność Towarzystwa na terenie Obornik Śląskich oraz zadeklarowali dalszą pomoc i opiekę nad poczynaniami Towarzystwa. Bardzo wysoko zostało ocenione kilkuletnie wzbogacanie życia kulturalnego tej stosunkowo niewielkiej, cechującej się wysokimi walorami rekreacyjnymi miejscowości, recitalami artystów – niejednokrotnie o bardzo wysokiej, międzynarodowej renomie.

11 listopada 1994 r., jako główny punkt programu obchodów Święta Niepodległości w województwie wrocławskim, odbył się pod patronatem Wojewody Wrocławskiego, w sali koncertowej Filharmonii Wrocławskiej jubileuszowy, 250 koncert TiFL. Po okolicznościowych wystąpieniach Wojewody – profesora Janusza Zaleskiego i prezesa TiFL Juliusza Adamowskiego, wystąpił z recitalem fortepianowym Karol Radziwonowicz – artysta, który w sierpniu 1989 r. na Międzynarodowym Festiwalu Chopinowskim w Dusznikach Zdroju inaugurował działalność artystyczną Towarzystwa. W programie oprócz Berceuse i Introdukcji i Poloneza na tematy z opery Purytanie V. Belliniego – utworów F. Liszta wykonanych na inauguracyjnym koncercie w 1989 r., Karol Radziwonowicz zagrał trzy utwory (Nokturn, Mazurek i Polonez) F. Chopina, trzy utwory I. J. Paderewskiego (Polonez, Mazurek i Walc-Kaprys) oraz niewykonywane dotychczas w ramach działalności koncertowej Towarzystwa wielkie wariacje brawurowe na temat marsza z opery Purytanie V. Belliniego, wspólne dzieło Liszta, Thalberga, Pixisa, Czernego i Chopina zatytułowane „Hexameron”. Każde wykonanie „Hexameronu” jest ewenementem ze względu na zawarte w nim trudności techniczne i interpretacyjne oraz znaczne rozmiary czasowe dzieła. Karol Radziwonowicz był prawdopodobnie pierwszym od co najmniej 50 lat wykonawcą tego utworu w życiu koncertowym Dolnego Śląska.

Paweł Rydel – laureat I-go Ogólnopolskiego Konkursu Pianistycznego im. F. Liszta podczas koncertu w Muzeum Szerebietewych w Sankt Petersburgu 26 czerwca 1994 r.

Wykonawcami trzechsetnego koncertu, który odbył się 22 września 1995 r. w pięknych, zabytkowych wnętrzach Zamku Piastów Śląskich w Brzegu, byli laureaci I i II Nagrody na III Ogólnopolskim Konkursie Pianistycznym im. F. Liszta Hanna HOLEKSA i Jakub Gwardecki. Usłyszeliśmy wyłącznie utwory naszego Patrona. Na program złożyły się: X Etiuda Transcendentalna f-moll, Rapsodia hiszpańska, Funérailles, Sonet 104 Petrarki, XII Rapsodia węgierska, transkrypcje Preludium i Fugi Organowej a-moll J. S. Bacha oraz Marsza weselnego i Tańca elfów z muzyki F. Mendelssohna do „Snu nocy letniej” W. Szekspira. Władze Miasta i Dyrekcja Muzeum zapewniły wyjątkowo uroczystą oprawę temu koncertowi. Towarzystwo otrzymało od Burmistrza Miasta Marka Sidora Medal Pamiątkowy Miasta Brzegu, a Dyrektor Muzeum Piastów Śląskich, Paweł Kozerski przekazał TiFL kopię pięknej litografii F. Schöffera przedstawiającej Zamek Zamek Piastów Śląskich w Brzegu, namalowaną przez M. Leszczewską-Włodarską. Cały koncert został utrwalony na kasecie video znajdującej się w naszym archiwum.

350-ty koncert odbył się 16 listopada 1996 roku w Saloniku Czterech Muz w Obornikach Śląskich. Był to tym razem program poetycko – muzyczny poświęcony wielkiej polskiej poetce Wisławie Szymborskiej specjalnie przygotowany dla uczczenia przyznania jej Literackiej Nagrody Nobla. Tytuł koncertu „Alegro, ma non troppo” został zaczerpnięty z tytułu znanego wiersza W. Szymborskiej, a na program złożyło się 17 jej wierszy i utwory fortepianowe J. Brahmsa, F. Chopina, J. Elsnera, Z. Fibicha i W. A. Mozarta. Wykonawcami byli aktorzy Teatru Polskiego we Wrocławiu Mirosław Lombardo i Jan Blecki oraz pianista Juliusz Adamowski. Na spotkaniu bezpośrednio po zakończeniu koncertu Pani Irena Kahalik, Prezes Spółdzielni Mieszkaniowej w Trzebnicy poinformowała o zamiarze zakupu fortepianu do nowego pomieszczenia Klubu Spółdzielni celem umożliwienia realizowania tam działalności muzycznej – w tym naszych „Wieczorów lisztowskich”. Dokładnie miesiąc później, 16 grudnia, w Trzebnicy zainaugurowano działalność nowego Klubu powtórzeniem naszego jubileuszowego programu, ale tym razem wiersze Wisławy Szymborskiej interpretowali Ewa Kamas i Michał Białecki, a na nawo zakupionym fortepianie „Bechstein”, dobrze spełniającym wymogi profesjonalnego wykonawstwa, grał Juliusz Adamowski. Fortepian został poddany gruntownej renowacji w Zakładzie „Piano-Fiks” w Skalnierzycach koło Kalisza, należącym do grona Sponsorów TiFL. Inny i wyremontowany przez ten sam zakład, fortepian „Bechstein” został zakupiony dla Saloniku Czterech Muz w Obornikach Śląskich w 1994 r. Również od 1994 r. koncerty w Muzeum w Nysie odbywają się na zakupionym wówczas, znacznie lepszym od uprzednio tam używanego instrumentu, fortepianie marki „Bechstein”. Zarówno w Nysie, jak w Obornikach i w Trzebnicy, świadomość potrzeb w zakresie

Magdalena Blum i Agnieszka Berest, laureatki II-go Ogólnopolskiego Konkursu Pianistycznego im. F. Liszta, oraz Paweł Rydel podczas zwiedzania Sankt Petersburga – czerwiec 1994 r.

jakości instrumentarium, niezbędnej dla możliwości realizacji profesjonalnej działalności muzycznej, była podstawową motywacją przy podejmowaniu trudnych ze względów finansowych, decyzji zakupu nowych fortepianów. Dzięki tym mądrym decyzjom zaistniały warunki do znacznie pełniejszego przekazywania słuchaczom koncertów wielkiego bogactwa doznań muzycznych.

Działalność artystyczna Towarzystwa była przedmiotem stałych informacji w codziennej prasie regionalnej i we Wrocławskim Informatorze Kulturalnym „Co jest grane”. Ukazało się też szereg recenzji. Znaczną ich część zamieściliśmy w 6 Nr. Biuletynu, fragmenty z pozostałych przytoczymy w numerze następnym. Relacje z niektórych koncertów podawały lokalne stacje telewizyjne. Zapowiedzi dotyczące naszych koncertów były też emitowane przez rozgłośnie radiowe we Wrocławiu i w Opolu.

3 Zorganizowaliśmy dotąd 18 kursów pianistycznych, w tym 4 międzynarodowe. W ostatnich 4 latach odbyły się 3 Międzynarodowe Mistrzowskie Kursy Pianistyczne, 3 Ogólnopolskie kursy dla nauczycieli i uczniów szkół muzycznych II i I stopnia i jeden mistrzowski kurs o zasięgu ogólnopolskim. Szesnaście kursów – czyli wszystkie, które odbyły się do końca roku ubiegłego – zostało wyczerpująco zrelacjonowane w poprzednich numerach Biuletynu. W roku bieżącym odbyły się dwa kursy prowadzone przez wybitnego pianistę i pedagoga, Aleksieja Orłowieckiego z Sankt Petersburga.

W dniach 7 – 10 kwietnia odbył się we Wrocławiu VIII Ogólnopolski Kurs Pianistyczny Aleksieja Orłowieckiego dla nauczycieli i uczniów szkół muzycznych II i I stopnia. W kursie, zorganizowanym wspólnie przez TiFL i Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie, wzięło udział 20 pedagogów i 14 uczniów z 17 szkół w 13 miastach od Szczecina po Kraków, Żywiec i region dolnośląski oraz trudna do określenia ilość pedagogów i uczniów wrocławskich szkół muzycznych, uczestniczących tylko w niektórych zajęciach. Kurs, który odbywał się w Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia im. R. Bukowskiego we Wrocławiu, został sfinansowany przez Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie. Aleksiej Orłowiecki podczas publicznych zajęć (dwukrotnych z każdym z uczniów) opracowywał blisko 40 utworów różnych kompozytorów od epoki baroku do współczesności. Bezsporny już jest bardzo pozytywny wpływ tego wybitnego pianisty i pedagoga z Sankt Petersburga na pedagogikę pianistyczną w szkołach, których nauczyciele i uczniowie uczestniczą w jego corocznych kursach. Jest to wyraźnie zauważalne w głębszym, precyzyjniejszym i bardziej logicznym rozumieniu i realizacji narracji muzycznej oraz w pełniejszym opanowaniu warsztatu pianistycznego. Pedagogika Orłowieckiego umiejętnie łączy uruchamianie i rozwijanie wyobraźni muzycznej ucznia ze skutecznym przekazywaniem wielu, zawsze bardzo indywidualnie sformułowanych, propozycji rozwiązań określonych problemów technicznych. Ostatni kurs miał zdecydowanie (a może nawet niewspółmiernie) wyższy w kategoriach relatywnych poziom od np. I Ogólnopolskiego kursu dla studentów akademii muzycznych, który Aleksiej Orłowiecki prowadził w październiku 1991 r. Szczególnie pozytywnym zjawiskiem jest szereg utalentowanych i dobrze przez nauczycieli prowadzonych, uczniów ostatnich klas szkół podstawowych i pierwszych klas szkół średnich.

W okresie 18 – 29 sierpnia miał się odbyć doroczny, już piąty międzynarodowy mistrzowski kurs pianistyczny, ale skutki największego kataklizmu powodziowego w historii Wrocławia, jaki dotknął nas w lipcu, uniemożliwiły realizację tego przedsięwzięcia i zostało ono przełożone na analogiczny termin w roku przyszłym. Aby nie zawieść przynajmniej tych kandydatów na kurs, którzy nie potrzebowali zorganizowania im wyżywienia i zakwaterowania, Aleksiej Orłowiecki zgodził się poprowadzić w tym okresie swój mistrzowski kurs z kilkunastoma osobami, które pozytywnie odpowiedziały na propozycję TiFL w tym zakresie. Niespodziewane choroby ograniczyły jednak ilość uczest-

ników do 11 osób. W kursie, który odbył się w Klubie Muzyki i Literatury we Wrocławiu w dniach 18 – 29 sierpnia br. udział wzięli: Jan Janicki (Wrocław), Małgorzata Jackowska (Gliwice; uczestnictwo bierne), Oktawia Depta (Aussburg-RFN, uczestnic-

Aleksiej Orłowiecki podczas lekcji z Tomoko Kinoshitą

two bierne), Grzegorz Kinda (Katowice), Tomoko Kinoshita (Warszawa), Piotr Klajn (Wrocław), Aleksandra Kowalewska (Kraków), Katarzyna Mościcka (Warszawa), Justyna Skoczek (Głogów), Agnieszka Strzelczyk (Oleśnica), Wojciech Waleczek (Katowice). Kurs, który charakteryzował się bardzo dobrym przygotowaniem i znacznymi już umiejętnościami wszystkich uczestników, zakończył się aż trzema koncertami.

4 Ogólnopolskie Konkursy Pianistyczne im. Ferenc Liszta organizowane są w cyklu dwuletnim i przeznaczone dla pianistów polskich w wieku do 30 lat. Celem ich jest promocja artystyczna i pomoc materialna dla najlepszych młodych pianistów oraz poszerzenie zainteresowania tematyką lisztowską. Program pierwszych dwóch konkursów obejmował wyłącznie utwory F. Liszta, były one jednoetapowe i były konkursami na stypendia im. F. Liszta. Od 1995 r. są konkursami trzyetapowymi z udziałem orkiestry w III etapie i z możliwością zamiany w II etapie dużej formy lisztowskiej na wskazany utwór lub zestaw utworów innego kompozytora.

Konkursy organizowane były przez Towarzystwo im. F. Liszta przy współpracy organizacyjnej Akademii Muzycznej, Państwowej Filharmonii, Klubu Muzyki i Literatury, Rozgłośni Polskiego Radia i Szkół Muzycznych II i I stopnia we Wrocławiu oraz przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Sztuki (wszystkie konkursy), Wojewody Wrocławskiego (1995, 1997) i Kantoru Wymiany Walut „Cent” we Wrocławiu (1991, 1993).

Sponsorami rocznych stypendiów w poprzednich konkursach byli: władze miasta Wrocławia (wszystkie konkursy), Kantor Wymiany Walut „Cent” we Wrocławiu (1991, 1993), Bank Zachodni SA (1993, 1995), Wielkopolski Bank Kredytowy SA (1993), Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni (1995), Zakład Renowacji Fortepianów „Piano-Fix” (1995).

Wyróżnienia finansowe ufundowali: władze miasta Wrocławia, Bank Zachodni S.A., Cuprum Bank, Akademia Muzyczna we Wrocławiu, Kantor Wymiany Walut „Cent”, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Creator” we Wrocławiu, Wrocławski Okręg Telekomunikacji Polskiej i Wrocławskie Centrum Prasowe.

Laureaci mieli zapewnione występy w cyklu „Wieczorów lisztowskich” organizowanych przez TiFL w kraju i Sankt Petersburgu, koncerty w Muzeum F. Liszta w Budapeszcie, na Międzynarodowym Festiwalu Chopinowskim we Francji, na Międzynarodowych Festiwalach, „Wirtuozi 2000 Roku” w Sankt Petersburgu, na Festiwalach Pianistyki Polskiej w Słupsku, udział w koncertach symfonicznych Filharmonii Wrocławskiej i Filharmonii Kaliskiej, w koncertach organizowanych przez Agencję Koncertową „Silesia” oraz udział w Międzynarodowym Seminarium Bartokowskim w Budapeszcie.

Jurorami byli: Włodzimierz Obidowicz (Przewodniczący Jury na wszystkich konkursach), Juliusz Adamowski (Sekretarz Jury na wszystkich konkursach, juror w 1995 i 1997 r.), Taćcuś Chmielewski (1991, 1995), Andrzej Jasiński (1993), István Lantos – Budapeszt (1993), Aleksiej Orłowiecki – Sankt Petersburg

(wszystkie konkursy), Zbigniew Śliwiński (1991, 1993), Andrzej Tatarski (1995, 1997), Tadeusz Żmudziński (1991).

W okresie omawianego w Biuletynie czterolecia działalności TiFL odbyły się dwa Konkursy: w 1995, zrelacjonowany szczegółowo w 7 numerze Biuletynu (laureatami zostali Hanna Holeksa – I nagroda, Jakub Gwardecki – II nagroda, Ryszard Bryła – III nagroda i Jakub Markowski – IV nagroda) i w 1997 r., którego wyniki przedstawiają się następująco:

I miejsce – Wojciech Waleczek

roczne stypendium w wys. 400 zł mies. (łącznie 4800 zł) ufundowane przez Bank Zachodni SA

Marek Pijarowski – dyrektor Państwowej Filharmonii im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu gratuluje Wojciechowi Waleczkowi i ogłasza przyznanie mu przez Filharmonię Wrocławską nagrody specjalnej

II miejsce – Michał Ferber

nagroda w wys. 3000 zł ufundowana przez Samorząd Wrocławia

II miejsce – Michał Kuzimski

roczne stypendium w wys. 250 zł mies. (łącznie 3000 zł) ufundowane przez Elektrownię Opole SA

II miejsce – Maciej Pabich

nagroda w wys. 3000 zł ufundowana przez Ministra Kultury i Sztuki

III miejsce – Agata Nowakowska

nagroda w wys. 1500 zł ufundowana przez Krzysztofa Fiksa, właściciela Zakładu Renowacji Fortepianów i Pianin „Piano-Fiks” w Nowych Skalmierzycach k/ Kalisza.

Agata Nowakowska, Michał Ferber, Michał Kuzimski, Maciej Pabich i Wojciech Waleczek, otrzymali tytuł Laureata IV Ogólnopolskiego Konkursu Pianistycznego im. F. Liszta.

Przyznano ponadto Nagrodę Prezesa Towarzystwa im F. Chopina w Warszawie za wyróżniającą się osobowość artystyczną, którą otrzymała Julia Stetkiewicz (nagrodą jest recital w Muzeum Chopina w Żelazowej Woli w sezonie artystycznym 1997/98), Nagrodę Rektora Akademii Muzycznej we Wrocławiu dla najmłodszego uczestnika II etapu, którą otrzymał Wojciech Waleczek oraz wyróżnienie dla najmłodszego wrocławianina studiującego we Wrocławiu ufundowane przez Kantor Wymiany Walut „Cent” we Wrocławiu, które otrzymał Michał Szczepański.

Przyznano też szereg nagród w postaci możliwości udziału w koncertach. Otrzymali je:

Wojciech Waleczek – koncerty symfoniczne z orkiestrami Filharmonii: im. J. Elsnera w Opolu (28 listopada 1997 r.), im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu (sezon artystyczny 1997/98), im. M. Kartowicza w Szczecinie (3 października 1997 r.), Filharmonii Kaliskiej (13 lutego 1998 r.), Filharmonii Zabrzeńskiej (maj 1998 r.) oraz recital w Muzeum F. Liszta w Budapeszcie 9 maja 1998 r.

M. Ferber, M. Kuzimski, A. Nowakowska, M. Pabich – udział w koncertach Krajowego Biura Koncertowego w latach 1997-1998.

Wszyscy laureaci mają zapewniony udział w jednym z cykli „Wieczorów lisztowskich” organizowanych w latach 1997 i 1998 w kraju oraz w jednym z cykli koncertów w Sankt Petersburgu, organizowanych w 1997 i 1998 r. wspólnie z Konserwatorium im. M. Rimskiego-Korsakowa.

Konkurs odbył się w sali koncertowej Państwowej Filharmonii im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu w dniach 13 – 19 kwietnia 1997 roku. Rozpoczął się koncertem symfonicznym pod dyrekcją Marka Pijarowskiego (Sankt Petersburg), jako solista wystąpił Aleksiej Orłowiecki. Marek Pijarowski dyrygował również Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Wrocławskiej, akompaniującej finalistom konkursu w III etapie.

Konkurs został zorganizowany przez TiFL i Państwową Filharmnię im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu przy współpracy Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego i Klubu Muzyki i Literatury we Wrocławiu. Kierownictwo Konkursu spoczywało w rękach Juliusza Adamowskiego i Tadeusza Nesterowicza, Sekretariat Konkursu i przesłuchania konkursowe prowadziła Dorota Kanafa. Do Konkursu zgłosiło się siedemnaścioro pianistów reprezentujących prawie wszystkie największe ośrodki muzyczne w kraju (poza Krakowem). Kazimierz Kościukiewicz w obszernej relacji z konkursu zamieszczonej w 15 numerze „Ruchu Muzycznego” z 13 czerwca br. napisał m.in.: „O coraz wyższym poziomie przystępujących do konkursu uczestników świadczy fakt, iż w kolejnych etapach odpadali czasem laureaci innych, nawet międzynarodowych rywalizacji, ustępując miejsca pianistom mniej utytułowanym, ale lepiej spełniającym lisztowskie kryteria”.

5 TiFL utrzymuje kontakty z wieloma ogniwami władz centralnych i regionalnych, kilkudziesięcioma instytucjami, szeregiem stowarzyszeń w kraju i za granicą, lokalnymi, regionalnymi i ogólnopolskimi środkami społecznego przekazu. Łączy nas współpraca z Centrum Edukacji Artystycznej i Krajowym Biurem Koncertowym w Warszawie, Międzynarodowym Festiwałem „Wratislavia Cantans”, Wrocławskim Oddziałem Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków, z siedmioma Filharmoniami, dwiema Akademiami Muzycznymi, wieloma szkołami muzycznymi, muzeami, ośrodkami kultury i klubami prowadzącymi działalność kulturalną.

Do stałych naszych Partnerów należą: Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego, Państwowa Filharmonia im. Witolda Lutosławskiego i Państwowa Szkoła Muzyczna II stopnia im. Ryszarda Bukowskiego we Wrocławiu, Muzeum Pianistów Śląskich w Brzegu, Muzeum w Nysie, Klub Muzyki i Literatury we Wrocławiu, Salonik Czterech Muz w Obornikach Śląskich, Klub Spółdzielni Mieszkaniowej w Trzebnicy, Muzeum Ferencza Liszta w Budapeszcie, Konserwatorium im. Mikołaja Rimskiego Korsakowa w Sankt Petersburgu, Instytut Węgierski w Warszawie. Ludzie stojący na czele tych instytucji poprzez swoją kompetencję, zyczliwość i efektywność działania wnieśli ogromny wkład w działalność Towarzystwa. Dużo również mamy do wdzięczenia dziennikarzom wrocławskiej prasy, kierownictwu „Ruchu Muzycznego” w Warszawie i redaktorom regionalnych telewizji „TV5” i „TeDe” we Wrocławiu.

Współpracowaliśmy również m.in. z Międzynarodowym Festiwałem Chopinowskim w Dusznikach Zdroju, Festiwałem Pianistyki Polskiej w Słupsku, Zamkiem Królewskim w Warszawie, Panoramą Raclawicką we Wrocławiu, Towarzystwem im. F. Chopina w Warszawie, Łódzkim Towarzystwem Muzycznym, Akademią Muzyczną im. F. Liszta w Budapeszcie, Towarzystwem Przyjaźni Rosyjsko-Polskiej w Sankt Petersburgu, Instytutem Polskim i Polskim Stowarzyszeniem Kulturalnym im. J. Bema w Budapeszcie, Federacją Stowarzyszeń Polsko-Wę-

gierskich RP, Legnicką Fabryką Fortepianów i Pianin „Legnica”, Centrami Kultury w Bielsku-Białej i Brzegu, Filharmonią Pomorską w Bydgoszczy, Filharmonią im. K. Szymanowskiego w Krakowie i Rozgłośnią Polskiego Radia we Wrocławiu.

6 Działalność Towarzystwa nie byłaby możliwa bez pomocy materialnej szeregu instytucji i osób. Wśród wielu naszych Sponsorów szczególnie miejsce zajmują Bank Zachodni SA i Kantor Wymiany Walut „Cent”. Systematyczność i wysokość pomocy udzielanej przez Kantor Wymiany Walut „Cent” we Wrocławiu od grudnia 1989 do sierpnia 1994 r. umożliwiła rozwinięcie wszystkich nurtów naszej działalności, co dało nam dobrą i jak się okazało – skuteczną „legitymację” dla starań o dofinansowania przez władze różnych szczebli i niektórych instytucji. „Cent” był jedyną firmą, która tak zaregowała spośród kilkunastu, do których zwróciliśmy się o pomoc jesienią 1989 roku. „Cent” przestał być od 1 sierpnia 1994 r. naszym stałym Sponsorem z przyczyn całkowicie od TiFL i „Centu” niezależnych – nie przestał jednak sporadycznie nadal nam pomagać. Bank Zachodni SA od 1993 r., dofinansowywuje nasze największe przedsięwzięcia (międzynarodowe kursy i ogólnopolskie konkursy pianistyczne) oraz jako jedyny udzielił nam bardzo skutecznej pomocy w chwili niezwykle krytycznej sytuacji finansowej, w jakiej (z przyczyn, na które nie mieliśmy żadnego wpływu) TiFL znalazło się w grudniu 1996 r.

fot.: Tadeusz Szwed

Juliusz Adamowski dziękuje Sponsorom – Leszekowi Winnickiemu, Dyrektorowi Finansowemu Elektrowni Opole S.A. i Zbigniewowi Chuchli, Dyrektorowi Gabinetu Prezesa Banku Zachodniego S.A., podczas koncertu laureatów IV Ogólnopolskiego Konkursu Pianistycznego im. F. Liszta w Filharmonii Wrocławskiej – 19 kwietnia 1997 r. Na drugim planie Dorota Kanafa – kierownik Biura Konkursu.

Bardzo wydatnej pomocy (choć w ostatnich 2 latach znacznie się ona zmniejszyła) udzielało nam Ministerstwo Kultury i Sztuki poprzez Departamenty Sztuki, Edukacji Artystycznej, Upowszechniania Kultury i Współpracy z Zagranicą i Polonią. Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie w całości finansowało w ostatnich latach doroczne kursy pianistyczne Aleksieja Orłowieckiego. Nasze największe przedsięwzięcie finansowe – zakup nowego, bardzo wysokiej jakości fortepianu „Steinway” byłoby zupełnie niemożliwe bez bardzo znacznego dofinansowania przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie. W ubiegłym czteroleciu korzystaliśmy z okresowych, docelowych dotacji Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu oraz Władz Wrocławia, Brzegu i Obornik Śląskich.

Do grona naszych Sponsorów należą: Cuprum Bank SA, Bank Gospodarki Żywnościowej SA, Wielkopolski Bank Kredy-

towy SA, Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni, Elektrownia Opole SA, Zespół Elektrociepłowni Wrocław SA, Wrocławskie Centrum Prasowe S. z o.o., Wrocławski Okręg Telekomunikacji, Zakład Renowacji Fortepianów „Piano-Fiks” w Nowych Skalmierzycach koło Kalisza, Legnicka Fabryka Fortepianów i Pianin „Legnica”, Przedsiębiorstwo Wyrobów Cukierniczych „Odra” w Brzegu, Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne „Creator” we Wrocławiu, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe CYNK-MAL w Legnicy, Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe JAL w Legnicy, Nadodrzańskie Zakłady Przemysłu Tłuszczowego SA w Brzegu, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzegu, „ANGA” Sp. z o.o. w Gdańsku, Dolnośląski Kombinat Rolniczo-Przemysłowy „Dolpasz” we Wrocławiu. Jesteśmy wdzięczni osobom prywatnym, które swoimi wydatkami również wspomagały Towarzystwo. W tym sensie sponsorami TiFL byli: Irena Sawka i Witold Sawka z Wrocławia (stałe, comiesięczne wpłaty), Urszula Depta z Aussburga, Lidia Ferberowa z Wrocławia, Jolanta i Andrzej Komarnicy z Wrocławia i Urszula Ledwoń z Częstochowy.

7 Władze Towarzystwa działały w składach wybranych na II Zgromadzeniu Członków TiFL 21 listopada 1993 r. (z wyjątkiem Komisji Rewizyjnej, gdzie nastąpiła zmiana Przewodniczącej z powodu wyjazdu na stałe za granicę Izabelli Abraszko):

Prezes TiFL – Juliusz Adamowski (pianista, pedagog, działacz muzyczny – Wrocław)

Zarząd:

Prezes – Juliusz Adamowski, *Wiceprezesa* – Czesław Caputa (dr nauk humanistycznych – Wrocław, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej TiFL w poprzedniej kadencji) – Jerzy Ferber (dr nauk medycznych – Wrocław), *Sekretarz* – Aleksander Janicki (dr nauk matematycznych – Wrocław), *Skarbnik* – Teresa Szponarska (inżynier – Wrocław, Sekretarz Zarządu TiFL w poprzedniej kadencji) *Członkowie* – Barbara Duber (lekarz, Prezes Koła TiFL w Brzegu) – Ewa Kowalska (bibliotekarka – Wrocław) – Tadeusz Żak (inżynier – Gliwice)

Komisja Rewizyjna:

Przewodnicząca – Izabella Abraszko (pianistka, pedagog – Wrocław); od 1997 r. – Dorota Niepogodzińska-Borowiec, *Zastępca Przewodniczącej* – Dorota Niepogodzińska-Borowiec (pianistka, pedagog – Wrocław); od 1997 r. – Paweł Kozerski, *Członkowie* – Paweł Kozerski (muzealnik – Brzeg); od 1994 r. – Zbigniew Faryniarz (pianista i pedagog – Wrocław)

Sąd Koleżeński:

Przewodniczący – Zdzisław Bednarek (dr nauk medycznych – Brzeg), *Zastępca Przewodniczącego* – Janina Broniewska (teoretyk muzyki, pedagog – Wrocław), *Członek* – Małgorzata Ochman (inżynier – Brzeg)

W listopadzie 1993 r. TiFL liczyło 170 członków, obecnie, pomimo przyjęcia kilkudziesięciu nowych osób, liczba członków zmniejszyła się do 150. Zarząd musiał bowiem również kilkadziesiąt osób skreślić z listy członków z powodu bardzo znacznych zaległości w płaceniu składek członkowskich. Nieco ponad jedna trzecia aktualnych Członków TiFL posiada wykształcenie muzyczne, prawie 10% jest lekarzami, 7% – inżynierami, prawie 7% – nauczycielami. Pozostali są przedstawicielami różnych innych zawodów. Członkami Honorowymi są Wiktor Mierzanow – światowej sławy pianista i pedagog oraz Stefan Placek – animator kultury, od ponad 30 lat kierownik Klubu Muzyki i Literatury we Wrocławiu.

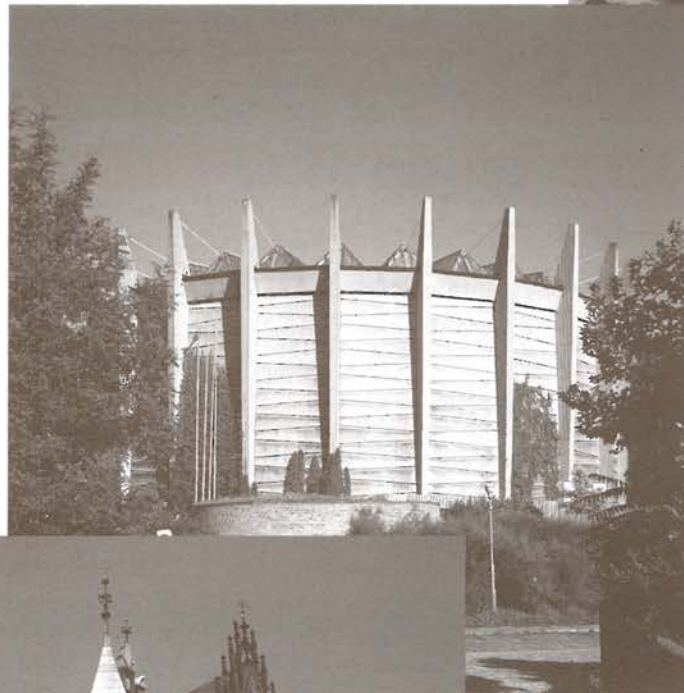
Nie wyjeżdżaj z Wrocławia, jeżeli nie zobaczyłeś:

**Panoramy Raclawickiej,
monumentalnego malowidła
o wymiarach 120 m x 15 m,
namalowanego w roku 1894 r.
we Lwowie przez Jana Stykę
i Wojciecha Kossaka**

→
fragment Panoramy
Atak kosynierów na rosyjskie armaty

→
**Rotunda przy ulicy
Purkyniego 11
(Oddział Muzeum
Narodowego we
Wrocławiu), w której
od 1985 r. można
oglądać Panoramę
Raclawicką**

**Rynku z gotycko renesansowym
Ratuszem, uchodzącym za jeden
z najpiękniejszych w Europie –
jedynej na Śląsku świeckiej bu-
dowli z epoki gotyku**